

Hugo Macdonald
**Hogyan hozzuk
ki a legtöbbet
a nagyvárosi életből?**

A fordítás alapja:

Hugo Macdonald: *How to Live in the City*

First published in 2016 by Macmillan, an imprint of Pan Macmillan,
a division Macmillan Publishers International Limited

Copyright © The School of Life 2016

Fotók © Ana Cuba

Fordította: © Garamvölgyi Andrea, 2018

Szerkesztette: Turi Gergő

Borítóterv: Marcia Mihotich

HVG Könyvek, Budapest, 2021

Kiadóvezető: Budaházy Árpád

Felelős szerkesztő: Hungler Tímea

www.hvgkonyvek.hu

ISBN 978-963-304-595-4

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet vagy annak részleteit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképezési úton vagy más módon – a kiadó engedélye nélkül közzélni.

Kiadja a HVG Kiadó Zrt., az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

Felelős kiadó: Szauer Péter

Nyomdai előkészítés: HVG Grafikai Stúdió

Nyomás: Generál Nyomda Kft.

Felelős vezető: Hunya Ágnes

Skye szigetének és Londonnak, Anyunak, Apunak és Jamesnek

Tartalom

Bevezetés	9
1. fejezet: Hogyan érezzünk rá a városra?	25
2. fejezet: Hogyan alakítsuk az emberi kapcsolatainkat?	61
3. fejezet: Hogyan legyünk egyszerre lágyak és kemények?	103
4. fejezet: Mozgásban és nyugalomban	131
5. fejezet: Hogyan gazdagíthatjuk a várost?	157
Utószó	177
Ajánlott irodalom	183
Köszönetnyilvánítás	197
Az idézetek forrásai	199
Név- és tárgymutató	200
A szerzőről	207
Az élet iskolája sorozatról	208

Bevezetés

Vajon itt megláthatom önmagamat is?

Az emberi lét önmagában is nehéz, következésképpen mindenféle emberi településnek [...] megvannak a maga nehézségei. A nagyvárosokban jóval több a nehézség, mert ott jóval több az ember.

JANE JACOBS: THE DEATH AND LIFE OF GREAT AMERICAN CITIES

(AZ AMERIKAI NAGYVÁROSOK ÉLETE ÉS HALÁLA)

Ember légy, ne vad!

Könyvünk témája a nagyvárosi lét. „Az emberi lét önmagában is nehéz” – megkapó megfogalmazás ez a téma egyik legkiválóbb szakértőjétől, Jane Jacobstól. Együtt, tömegben megtapasztalni a létezést pedig még nehezebb. A nagyvárosi emberi lét egyenesen kihívás. Nem véletlenül született meg ez a könyv: segíteni szeretne abban, hogyan küzdjünk meg a nagyvárosi lét kihívásaival, hogy újra embernek érezzük magunkat egy embertelen környezetben.

A nagyvárosi élet átformálja a képességeinket. Hatására felerősödhet bennünk a csodálattal vegyes tisztelet és öröm érzése, ugyanakkor el tudja tompítani az érzékeinket is, lerombolja az érzékenységünket, kiöli belőlünk a józan ítélő-

képességet. Az urbánus lét egyazon héten, napon, sőt órán belül is képes felemelni, majd a mélybe taszítani. Teljesen kifordít önmagunkból. Nézzük csak meg, hogyan viselkednek a csúcsgorgalomban munkába ingázó embertársaink, és máris megbizonyosodhatunk arról, hogy még a legcivilizáltabb emberi lény is pillanatok alatt vadállattá válhat, ha rabul ejti a tömeg, vagy épp hozzápréselődik egy dezodorálatlan hónalj.

A városi élet persze sokkal nagyobb élvezetet kínál az efféle borzalmas tömegközlekedési szituációknál. Ám a városok terjeszkedésével párhuzamosan (és szinte valamennyi város növekszik) a rendszerek, a szolgáltatások és az erőforrások mind kezdik elérni kapacitásuk felső határát, így a nagyvárosi hétköznapi nehézségei is fokozódnak. Mit tehetünk azért, hogy a jó dolgok ne vesszenek el a sok rossz között?

Noha nap mint nap szembesülünk a városi lét kegyetlen valóságával, mégsem születnek olyan kézikönyvek, amelyek segítenének túlélni, megküzdeni az akadályokkal, vagy megerősíteni szívében a nagyvárosi lét szeretetét. Bezzeg a turistáknak ezerszám készülnek nyomtatott és online útmutatók! Olyan művet azonban keresve sem találni, amely tanáccsal szolgálna arra nézve, hogyan éljünk a saját városunkban, mihez kezdjünk, ha azt érezzük, elkap a gépszíj, bedarál a rendszer, és a város már túl mocskos és rideg a számunkra. Hiánypótlásként született meg ez a könyv.

A nagyvárosok iránti szerelmem még véletlenül sem a gyerekkoromban gyökerezik, inkább egyfajta ellenreakció-

nak mondanám, hiszen vidékibb életet éltem a vidékinél: a Skócia északnyugati partjainál fekvő Skye szigetén, egy Sleat nevű településen nőttem fel. Otthonom egy kis szálloda volt, amelyet a szüleim vezettek – csodálatos környezetben állt a keskeny, hosszú tengeröböl partján, egy hegy lábánál. Onnan egy erdei úton, majd egy hídon átkelve lehetett eljutni ahhoz a tőlünk néhány kilométerre elhaladó, egysávos úthoz, amely a legközelebbi településhez vitt. Akkoriban Skye még igazi sziget volt (1995-ben épült meg a híd, amely a szárazfölddel összekötötte). Távol esett mindentől, és szinte állandóan esett az eső.

Gyerekként a nagyvárosról alkotott képem különféle mozaikdarabkákból állt össze: a híradóból elkapott pillanatszerű felvételekből, újságok címlapfotóiból és -sztorijaiból, valamint egyéb, hasonlóan tűnékeny információtöredékekből. Az 1980-as években a nagyvárosokban hemzsegték a rendőrök, lázongások törtek ki, autókat robbantgattak. Volt egy „Ratrace” (Taposómalom) nevű társasjátékunk, amely azzal a megkérdőjelezhető szlogennel hirdette magát, hogy „ezt játsszák azok, akik feljebb akarnak jutni a társadalmi ranglétrán”. Amolyan „egyszer fent, egyszer lent” típusú gazdálkodás játék volt, amely nyíltan arra biztatta a játékosokat, hogy pénzen vegyék meg maguknak a sikert. Az én fogékony, gyermeki elmémben London úgy jelent meg, mint egy veszélyes és félelmetes hely, amely tele van olyan emberekkel, akik egymást taposva törnek egyre magasabbra.

Hétéves koromban aztán egyszer családotul délnek vetjük az irányt, hogy meglátogassuk a Londonban élő néniké-

met. Akkor végre lehullt a szememről a hályog, és a város örökre rabul ejtett. Nem láttunk egyetlen utcai balhét sem, és szerencsére autóbomba sem robbant a közelünkben. A nővérem viszont annyira rettegett az IRA terrorszervezettől (*Irish Republican Army* – Ír Köztársasági Hadsereg), hogy behányt a nénikénk konyhai fiókjába. (Ő egyébként azóta visszaköltözött Skye-ra.) Hogy mit láttunk? Egy olyan világot, amely semmiben sem hasonlított arra, ami addig a képzeletemben élt. Hatalmas óriásplakátokat, amelyek maguktól forogtak, és így egymás után három hirdetést is fel tudtak villantani, fekete taxikat, fekete embereket, indiaiakat, kínaiakat, kirakatokba aggatott, furcsa, rózsaszín kínai ételeket, lovas rendőröket, óriási adótoronyokat, műalkotásnak beillő frizurákat, piercings, kisminkelt nőket és férfiakat. London hatalmas volt, zűrzavaros, mocskos és nyüzsgő. Ez mind új és izgalmas volt számomra. A város – enyhén szólva is – felvillanyozott. Gyakran gondolok az első londoni utamra – ez az az emlék, amely sokat segít, ha elegendem van a városi élet nyűgjeiből. Eszembe juttatja, mennyire lenyűgözött ennek a városnak a nagysága, a mozgalmassága és a tempója. Segít, hogy tartsak egy kis szünetet, vegyek egy mély lélegzetet, és hagyjam, hogy újra átjárjon az a gyerekkori áhítat.

Kinek szól ez a könyv?

Röviden: bárkinek, aki nagyvárosban él. Bővebben: bárkinek, akinek ismerősek az alábbi érzések vagy gondolatok:

- Ciki, hogy semmit sem tudok annak a pasasnak az életéről, aki minden reggel a kezembe nyomja a kávé.
- Nagyon elmennék arra a kiállításra/koncertre/színadarabra/filmre, muszáj időt szakítanom rá. Megint eltelt egy hétvége, és nem maradt utána más, csak a másnaposság.
- A francba, lemaradtam a kiállításról! Én vagyok az egyetlen, aki nem látta?
- Miért mindig akkor toporognak előttem az emberek, amikor sietek?
- Nem találkozom eleget a barátaimmal. Miért ilyen nehéz megszervezni velük bármilyen programot?
- Miért félek megtenni bizonyos dolgokat vagy programot tervezni?
- Hurrá! Lemondták a bulit! Végre lesz egy nyugis estém egyedül.
- Normális, hogy nap mint nap minden ok nélkül mérges leszek egy csomó idegen emberre?
- Tele a polc mindenféle étellel, mégsem találok semmi kedvemre valót.
- Nem szeretem a munkám/párom/baráti köröm/lakásom, de most nincs energiám újat keresni. Hol kezdjek egyáltalán hozzá?
- Olyan ember akarok lenni, aki szombat reggel 9.30-kor futni megy. De akkor miért vagyok még ágyban? És már megint. Lassan dél van, 33 éves vagyok, és még csak ki sem keltem az ágyból.
- A barátaimnak és a családomnak mindig azt mondom, hogy azért szeretem ezt a várost, mert sok mindent

lehet csinálni. De őszintén szólva, soha nem csinálok semmit, ami rossz érzés.

- Ki mondta, ha elegend van Londonból, akkor az életből van elegend? Lehet, hogy át kéne költöznöm New Yorkba, vagy a tengerpartra. És ki mondta, hogy csak az unalmas emberek unatkoznak? Akkor ez most azt jelenti, hogy unalmas vagyok, vagy elegendem van az életből? Esetleg mindkettő? Hogy lehet ez, amikor Londonban élek?

Ha a fentiek közül bármelyik érzés és gondolat ismerős, biztosan találni fogunk ebben a könyvben valami kedvünkre valót.

Egy kapcsolat művészete

A városi lét nem tudomány, hanem művészet. Aki úgy dönt, hogy nagyvárosba költözik, az egyúttal kapcsolatba kezd az adott várossal. És ahogy az emberi kapcsolatokat, úgy a városunkkal kialakított kapcsolatot is ápolni és táplálni kell – dolgozni rajta. Hogyan élünk tudatosan ahelyett, hogy csak sodródnánk? Hogyan tartjuk életben az érzéseket, hogy ne haljanak el? Hogyan maradunk aktívak, és ne engedjük, hogy eluralkodjon rajtunk a passzivitás? Mikor legyünk kemények, és mikor lágyuljunk el? Mikor harcoljunk, és mikor őrizzük meg inkább a hidegvérünket? Mit fogadjunk el, és hogyan viszonyozzuk? A következő fejezetekben ezekre a kérdésekre keressük a választ.